

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
سال یازدهم / شماره ۴۱ / بهار ۱۴۰۱

تدوین الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر با رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد

محبوبه فتوحی خانکهدانی

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

M.fotouhi1369@gmail.com

اکرم تفتیان

استادیار حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران. (نویسنده مسئول)

Taftiyan@iauyazd.ac.ir

مهدی ناظمی اردکانی

استادیار حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

Nazemi@yazd.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۲۶ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۵/۲۱

چکیده

شکاف گزارشگری میان انتظارات سرمایه‌گذاران و واحد تجاری، افشای اطلاعات درباره وضعیت آتی شرکت‌ها را به امری مهم جهت تسهیل فرایند تصمیم‌گیری و سرمایه‌گذاری تبدیل کرده است. هدف این پژوهش، طراحی الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر است. در این تحقیق از روش تحقیق کیفی و رویکرد مبتنی بر داده بنیاد استفاده شده است. جهت گردآوری داده‌ها ابتدا به بررسی ادبیات تحقیق پرداخته شد و در نهایت با انجام مصاحبه نتایج حاصل از آن تکمیل و تقویت گردید. مشارکت‌کنندگان ۳۰ نفر از متخصصان مالی و فعالان بازار سرمایه بودند که با روش نمونه‌گیری نظری انتخاب و با بهره‌گیری از مصاحبه نیمه ساختاریافته تا رسیدن به اشباع نظری صورت گرفت. به‌منظور اعتبار‌پذیری و روایی داده‌ها از روش‌های مختلف اجماع داده‌ها، کنترل اعضا و شاخص مقبولیت استراوس استفاده شد. در الگوی به‌دست‌آمده مقوله محوری در چهار بعد تحت عنوان پیش‌بینی مدیرعامل، افشای اطلاعات مالی و غیرمالی، استراتژی‌های آتی، اطلاعات سرمایه‌گذاران و مدیران، تحلیل و با توجه به شرایط علی، عوامل مداخله‌گر، بستر و همچنین راهبردهای مربوط به افشای آتی اطلاعات و پیامدهای آن تدوین و مدل نهایی ارائه گردید. در نهایت، به‌طور کلی الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر شامل ۱۱ مقوله اصلی و ۴۳ مقوله فرعی است.

واژه‌های کلیدی: افشای اطلاعات آینده‌نگر، اطلاعات آینده‌نگر و گذشته‌نگر، رویکرد مبتنی بر داده بنیاد.

۱- مقدمه

گزارشگری ارائه‌دهنده تصویر کلی از وضعیت شرکت‌ها به دنیای بیرونی است. واحدهای تجاری بر اساس استانداردها، قوانین و مقررات اقدام به افشای اطلاعات می‌نمایند. همچنین مدیریت واحد تجاری به دلایل مختلفی از جمله، وجود تضاد منافع میان ذینفعان، اعمال فشار از سوی استفاده‌کنندگان جهت افشای اطلاعات شفاف و باکیفیت درباره شرکت و نیز مزیت‌های افشای اطلاعات برای واحد تجاری اقدام به افشای اطلاعاتی فراتر از الزامات قانونی می‌نماید (هیلی و همکاران، ۱۹۹۹-۴۸۸). در این راستا محققان بیان می‌کنند که افشای اطلاعات بر مبنای انگیزه‌های مدیریت است؛ زیرا مدیران واحدهای اقتصادی دارای درک و بینش عمیق از عملکرد حال و آینده واحد تجاری می‌باشند. مسائل مهمی از جمله؛ عدم تمایل مدیران به افشای اطلاعات آتی مالی و غیرمالی مرتبط با واحد تجاری، همچنین نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران و ابهامات و سؤالات موجود پیرامون وضعیت آینده شرکت روند افشای اطلاعات را با تغییرات اساسی روبه‌رو کرده است (موسی و المیر ۲۰۱۸-۲). در دهه ۹۰ میلادی اهمیت موضوع افشای اطلاعات سودمند سبب انجام تحقیقات بسیار گسترده توسط انجمن حسابداری آمریکا گردید. کمیته فوق به دنبال بهبود ارزش اطلاعات کسب‌وکار و افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان بود. نتیجه تحقیقات در سال ۱۹۹۳ منجر به وجود آمدن طبقه اطلاعاتی جدید تحت عنوان افشای اطلاعات آینده‌نگر شد که بر افشای برنامه‌های جاری و پیش‌بینی‌های مربوط به آینده توجه داشت؛ زیرا تحقیقات مختلف در این حوزه نشان دادند که اطلاعات تاریخی به‌تنهایی نمی‌توانند به سرمایه‌گذاران در روند تصمیم‌گیری کمک کنند و این دسته از اطلاعات حاوی اطلاعات مفید و سودمند نیست (براو، ۲۰۱۶- ۱۲۳). لو (۲۰۱۵-۱۶) در تحقیق خود بیان نمودند که در محیط کسب‌وکار پویای امروز افشای اطلاعات آینده‌نگر به‌عنوان یک منبع اطلاعاتی مناسب برای عملکرد بازار به شمار می‌رود؛ و درنهایت تصمیمات اتخاذشده توسط سرمایه‌گذاران تأثیرات مهمی بر بازار سرمایه و تخصیص بهینه منابع اقتصادی یک کشور دارد (تفتیان و همکاران، ۱۳۹۴-۲۶). از سوی دیگر افشای کامل اطلاعات مربوط به برنامه‌ها و چالش‌های پیش روی شرکت، باعث کاهش سؤالات سرمایه‌گذاران درباره آینده شرکت شده و نیز روند انتخاب آن‌ها را در بازار بهبود می‌بخشد. علاوه بر این، جهت افزایش میزان پاسخگویی شرکت‌ها، سازمان بورس اوراق بهادار ایران در دستورالعمل افشای اطلاعات اصلاحات (۱۳۹۶-۶) بر بااهمیت بودن و ارائه اطلاعات آینده‌نگر تأکید کرده است و بیان می‌کند که تهیه و انتشار

پیش‌بینی‌های مدیریت بیانگر جزئیات فراوان و نکات مهمی است که معمولاً در صورت‌های مالی وجود ندارد؛ زیرا اطلاعات صورت‌های مالی تمامی اطلاعات موردنیاز استفاده‌کنندگان را جهت اتخاذ تصمیمات اقتصادی فراهم نمی‌آورد و این صورت‌ها عمدتاً بیانگر آثار مالی رویدادهای گذشته است و دربرگیرنده معیارهای غیرمالی عملکرد، یا چشم‌اندازها و برنامه‌های آتی نیست. در همین راستا، هفته‌نامه بورس (۱۳۹۶-۲) بیان می‌کند که دستورالعمل جدید بورس حاوی نکات مثبت زیادی است، اما تاکنون در بخش اطلاعات آینده‌نگر با چالش‌های زیادی روبه‌رو است و نیازمند الگویی همه‌جانبه جهت عملیاتی شدن افشای اطلاعات آینه نگر توسط شرکت‌ها است. همچنین پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در بسیاری از کشورهای درحال توسعه از جمله ایران اطلاعات آینده توسط شرکت‌ها به شکل مطلوب و مناسب ارائه نمی‌شود. در سال‌های اخیر، تحقیقات زیادی در حوزه افشا و ابعاد مختلف آن توسط محققان صورت گرفته است، در ابتدا می‌توان به این امر اشاره کرد که تحقیق حاضر منجر به گسترش تحقیقات در حوزه تحقیقات کیفی در رشته حسابداری شده و با بررسی ادبیات موجود در ایران این نتیجه حاصل می‌شود که تحقیق در حوزه افشای اطلاعات آینده‌نگر در ابتدای راه قرار دارد. پژوهش حاضر از منظر دانش‌افزایی علاوه بر اینکه، منجر به توسعه مبانی نظری و ادبیات گزارشگری و افشای اطلاعات به‌ویژه در حوزه افشای اطلاعات آینده‌نگر می‌گردد؛ توجه بیشتر دانشگاهیان و نهادهای حرفه‌ای را به این حوزه از افشای اطلاعات جلب می‌نماید که این امر درنهایت فرایند تهیه و استفاده از اطلاعات آینده‌نگر را تسهیل می‌بخشد. همچنین با توجه به گستردگی اطلاعات در حوزه افشای اطلاعات آینده‌نگر و عدم وجود شناخت شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران از محتوای اطلاعات آتی، ایجاد یک الگوی مؤثر می‌تواند منجر به افزایش درک شرکت‌ها در تهیه اطلاعات مبتنی بر آینده شده و همچنین موجب ایجاد شفافیت و آگاهی در نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران می‌شود. دلایل فوق‌الذکر بر اهمیت وجود الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر می‌افزاید.

به‌طور کلی مسئله اصلی که در این پژوهش موردبررسی قرار خواهد گرفت، تعیین ابعاد افشای اطلاعات آینده‌نگر است که بتواند منافع گروه‌های مختلف ذینفعان را تأمین کند. آنچه در تدوین الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر حائز اهمیت است، تعیین ابعاد صحیح و همه‌جانبه و درک چگونگی اجزای این ابعاد بر اساس روش پژوهش کیفی داده بنیاد است که یکی دیگر از نوآوری‌های این پژوهش به شمار می‌رود. در ضمن در ادامه مبانی نظری و پیشینه تحقیق بیان شده و پس‌از آن به

توصیف روش‌شناسی پژوهش و تشریح یافته‌های حاصل از آن پرداخته می‌شود. در نهایت، نتایج و یافته‌ها مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

مبانی نظری

امروزه افشای اطلاعات تنها محدود به اطلاعات درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری در چارچوب گزارش‌های مالی نیست، بلکه شرکت‌ها معمولاً دسته‌ای از اطلاعات غیرمالی درباره عملکرد و چشم‌انداز خود را نیز باهدف اثرگذاری بر تصمیمات استفاده‌کنندگان افشا می‌کنند (حسین و حسینی، ۲۰۱۵ - ۵۴). هیئت استانداردهای حسابداری مالی (۱۹۹۷ - ۱۸) در ادامه تحقیقات خود، بر بهبود گزارشگری آتی واحد تجاری تأکید و بیان نمود که گزارشگری اطلاعات خصوصی شرکت‌ها پایه و اساس یک اقتصاد سالم جهت تخصیص سرمایه است. به‌طور کلی واژه اطلاعات آینده‌نگر به رویدادهای مالی و غیرمالی درباره حال و آینده شرکت، چالش‌ها و برنامه‌ها و نیز پیامدهای آن بر آینده واحد تجاری اشاره دارد که در نهایت اطلاعات مفیدی را در مورد چشم‌انداز آتی شرکت در اختیار سهامداران قرار می‌دهد (کازنیک و جانسون، ۲۰۰۱ - ۳۰۱؛ الخطیب، ۲۰۱۴ - ۸۵۹؛ براو، ۲۰۱۶ - ۱۲۳). چنین اطلاعاتی، اهداف مدیریت را بیان نموده و راهبردها جهت دستیابی به آن را نیز ارائه می‌دهد که بعدها جزئی از اطلاعات تاریخی (نتایج واقعی) به شمار می‌روند. افشای این دسته از اطلاعات باعث می‌شود که سرمایه‌گذاران روندها، تقاضاها، تعهدات، رخدادهای یا ریسک‌های پیش روی شرکت که موجب تغییرات بااهمیت می‌شوند را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و با اطمینان بیشتری تصمیم‌گیری نمایند (اکسین، ۲۰۱۵ - ۱۷؛ برتا و بوزلن، ۲۰۰۸ - ۳۳۵). در نتیجه بر تخصیص بهینه منابع، کارایی و شفافیت اطلاعاتی بازار مؤثر است. هیئت استانداردهای حسابداری در سال (۲۰۱۰ - ۹) بیان نمود که گزارش‌های مدیریت باید شامل اطلاعات مالی و غیرمالی بادید آینده‌نگر باشند؛ زیرا دارای بهترین منبع اطلاعات آتی بوده و اطلاعات آن‌ها به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای برای ذینفعان کلیدی به شمار می‌رود (موسلو و همکاران، ۲۰۱۵ - ۱). در ایران نیز در فصل ۱ و بند ۱۱ دستورالعمل افشای اطلاعات سازمان بورس اوراق بهادار (۱۳۹۶) بیان شده است که برنامه‌های مدیریت به فهم و درک سرمایه‌گذاران از وضعیت فعلی و آتی، تغییرات در وضعیت مالی و نتایج عملیات شرکت کمک خواهد کرد زیرا برخی مدیران جهت کاهش تضاد منافع و عدم تقارن اطلاعاتی اقدام به افشای اطلاعات می‌نمایند (بشیری و رحمانی، ۱۳۹۵ - ۲۸). اما در حال حاضر، یکی از

دلایل اصلی عدم ارائه گسترده اطلاعات آتی، وجود تفاوت‌ها یا انگیزه‌های متضاد بین تهیه‌کنندگان اطلاعات و استفاده‌کنندگان است (سلیک و همکاران، ۲۰۰۶ - ۱۹۸؛ هیلی و پالیپو، ۲۰۰۱ - ۴۰۸). این امر باعث می‌شود که مدیران و برخی سرمایه‌گذاران عمده نسبت به سایر استفاده‌کنندگان اطلاعات بیشتری داشته باشند و دیگر سهامداران شرکت به‌طور مکرر درباره فرصت‌ها و خطرات پیش روی شرکت، مدیریت را مورد پرسش قرار می‌دهند. چیزی که مشخص است، مدیریت نمی‌تواند پاسخ روشنی درباره چالش‌ها و اتفاقات پیش روی شرکت را به آن‌ها ارائه دهد؛ اما موقعیت مناسب وی جهت مشاهده وضعیت بازار، می‌تواند پیشنهادهای مفیدی را به سهامداران درباره آنچه شرکت قصد انجام آن را دارد، ارائه دهد و به آن‌ها در درک بهتر چگونگی اجرای راهبردهای مدیریت در بلندمدت کمک نماید (الخطیب، ۲۰۱۴ - ۸۵۸). برخی مدیران ممکن است به دلیل از دست دادن مزیت رقابتی خود در مقابل رقبا از افشای اطلاعات اجتناب کنند (کلیک و کزی، ۲۰۱۸ - ۱۰). بر اساس دیدگاه هیئت استانداردهای حسابداری (۲۰۰۰ - ۱۲)، افشای اطلاعات داوطلبانه در مورد استراتژی‌ها و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده شرکت بر موقعیت رقابتی آن مؤثر است. با بررسی ادبیات در این حوزه این نتیجه حاصل می‌شود که برخی مدیران تصور می‌کنند که پیش‌بینی مطلوب یا نامطلوب از وضعیت آتی شرکت‌ها بر روند فعالیت شرکت در آینده مؤثر بوده و این امر یکی از دلایل عدم افشای اطلاعات آینده‌نگر است. با بررسی سایر تحقیقات در این حوزه برخی محققان از جمله کوکی (۱۹۹۰ - ۲۳۰) بیان می‌کنند که حسابداری و افشای اطلاعات آتی شرکت، تابعی از محیطش است؛ از این‌رو، عوامل محیطی باعث تفاوت در گزارش‌دهی شرکت‌های مختلف می‌شود. تئوری هزینه سیاسی نیز بر این امر تأکید داشته و بیان می‌کند که در حوزه گزارشگری، مدیران شرکت‌های بزرگ و بسیار سودآور در مقایسه با شرکت‌های کوچک‌تر و با سودآوری کمتر بیشتر در منظر عموم هستند. در نتیجه این شرکت‌ها انگیزه بیشتری برای افشای اطلاعات آتی برای کاهش هزینه سیاسی دارند (یعقوب نژاد و جوادی، ۱۳۸۸ - ۴۲). با توجه به موارد ذکر شده، میزان افشای اطلاعات آتی توسط واحد تجاری تحت تأثیر عوامل مختلفی است. یکی از بااهمیت‌ترین عوامل جهت به وجود آمدن سطح مناسبی از افزایش اختیاری درباره وضعیت آینده شرکت‌ها، وجود تقاضا از سوی سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان و همچنین نهادهای حرفه‌ای نظارتی است؛ زیرا در صورت پایین بودن میزان و کیفیت اطلاعات افشاشده درباره وضعیت آتی شرکت، آن‌ها می‌توانند این موارد را از شرکت مطالبه و موضوع موردنظر

پیشینه پژوهش

مرور ادبیات در بیشتر رویکردهای پژوهشی انجام می‌شود و هدف شناخت بیشتر مسئله موردنظر و ابعاد مسئله است. در روش کمی ادبیات تحقیق باید در مراحل اولیه مطالعه انجام شود، اما در روش کیفی ادبیات تحقیق باید در طول پیشرفت مطالعه یا بعد از آن انجام شود. در نظریه داده بنیاد باید به این نکته توجه داشت که پیشینه به‌عنوان منبعی از داده‌ها به شمار می‌رود که با داده‌های به‌دست‌آمده مقایسه شده و مرور آن باعث تأیید و تقویت الگوی ارائه‌شده می‌شود و ارزش سطح نظری پژوهش را بالا می‌برد. در این بخش به تعدادی از پژوهش‌های خارجی و داخلی در رابطه با افشای اطلاعات آینده‌نگر پرداخته می‌شود.

ریچارد و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق با عنوان «چه زمانی شرکت‌ها به دلیل گزارشگری کیفی مورد دعوی قانونی قرار می‌گیرند؟ ایجاد شرایط امن با افشای اطلاعات آینده‌نگر» نشان می‌دهند که استفاده از واژه‌های مثبت و منفی با میزان دادرسی شرکت‌ها در آینده مرتبط بوده و در نهایت بیان می‌کنند که افشای اطلاعات با لحن مثبت در گزارشگری اطلاعات آینده‌نگر باعث می‌شود شرکت از خطر دادخواهی در آینده بیشتر در امان باشند.

پاپاج و استروچک (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «افشای اطلاعات آتی به‌عنوان یک عامل ریسک در حسابداری (مطالعه موردی لهستان)» نشان دادند که مسئله ریسک حسابداری از منظر افشای آتی تحلیل می‌شود. نتایج کلی نشان‌دهنده سطح نسبتاً پایین افشای اطلاعات پیشین است که می‌تواند منجر به نگرانی نسبت به ریسک در حسابداری شود. با این حال، تغییرات در نتایج در میان صنایع ممکن است مشاهده شود.

کلیک و کزی (۲۰۱۸) در تحقیقی با عنوان «تعیین کننده‌های افشای آتی در گزارشگری یکپارچه» یافته‌های تحقیق نشان داد که شرکت‌ها در کل، به‌جای کمیت، قصد ارائه افشای کیفی آتی را داشتند. علاوه بر این، یافته‌های تحقیق نشان داد که تنوع جنسیتی و اندازه شرکت به‌طور مستقیم با افشای اطلاعات آتی مرتبط است، در حالی که اهرم مالی رابطه‌ای منفی با افشای اطلاعات آتی دارد. برخلاف انتظارات، نویسندگان تأثیر قابل توجهی از تأثیر اندازه هیئت‌مدیره، ترکیب هیئت‌مدیره، سودآوری یا صنعت بر افشای اطلاعات آتی یافت نشد.

موسی و المیر (۲۰۱۸) در تحقیقی با عنوان «عوامل و مؤثر بر میزان افشای اطلاعات آینده‌نگر شرکت‌ها» انجام داده و نتایج حاصل نشان می‌دهد که ویژگی‌های شرکت از جمله اندازه شرکت، اهرم مالی، نوع بخش، سودآوری دارای رابطه مثبت و

را از طریق مراجع ناظر پیگیری کنند. بر اساس تئوری ذینفعان، در بازار ناکارا، گروه‌های مختلف ذی‌نفع، از قدرت اقتصادی خود جهت به وجود آمدن مقررات و کنترل قانونی استفاده می‌کنند و این امر سبب افزایش اثربخشی اطلاعات می‌شود. تدوین استانداردها یکی دیگر از راه‌های مؤثر بر میزان افشای اطلاعات آتی است، زیرا می‌تواند بر اساس رویه عمل داوطلبانه برخی از شرکت‌ها صورت می‌گیرد. تئوری استاندارد گذاری بر این فرض بنا شده است؛ این تئوری بیان می‌کند که تهیه‌کنندگان اطلاعات، سطح بهینه‌ای از افشای اطلاعات را برای برآوردن نیازهای استفاده‌کنندگان، فراهم می‌آورند که در نهایت می‌تواند توسط گروه‌های قانون‌گذار به‌عنوان الزامات افشای اجباری وضع می‌شوند. همچنین، می‌توان جهت گزارشگری به اعمال جرائم قانونی قابل توجه، برای شرکت‌ها اشاره کرد، زیرا نگرانی ناشی از تنبیهات در صورت عدم افشای اطلاعات آتی مناسب و نیز مغایرت نتایج ناشی از آن با واقعیت (حسین و حسینی، ۲۰۱۵-۵۴)، به‌عنوان یک عامل بازدارنده قوی عمل کرده و شرکت‌ها را به سمت افشای اطلاعات با کیفیت جهت تصمیم‌گیری صحیح سوق می‌دهد. به‌طور کلی، افشای اطلاعات مالی و غیرمالی از جمله نوسانات قیمت سهام، میزان جریان‌های نقد آتی، سطح فروش و برنامه‌های آتی شرکت، برای سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران و وام‌دهندگان و حسابرسان نتایج مفیدی را به همراه دارد؛ زیرا استفاده‌کنندگان در مورد پیش‌بینی‌های آینده و آنچه قرار است اتفاق بیافتد با ابهام‌های زیادی روبه‌رو هستند و خطر انتخاب نادرست سهامداران را تهدید می‌کند (موسی و المیر، ۲۰۱۸-۳؛ لرچنمولر، ۲۰۱۲-۳). افشای اطلاعات آینده‌نگر از جنبه کمی و کیفی بودن آن مورد بررسی برخی محققان مختلفی از جمله (سلیک و همکاران، ۲۰۰۶؛ موسلو و همکاران، ۲۰۱۵؛ موسی و المیر، ۲۰۱۸؛ کلیک و کزی، ۲۰۱۸) قرار گرفته است. برخی تحقیقات به تأکید بر افشای اطلاعات مربوط به آینده نمودند (هیات استاندارد های حسابداری، ۱۹۹۳؛ لو، ۲۰۱۵؛ براو، ۲۰۱۶؛ الخطیب، ۲۰۱۴). به این ترتیب طراحی الگوی گزارشگری اطلاعات آینده‌نگر، به تدوین چارچوبی جامع برای شرکت‌ها جهت افشای اطلاعات مالی و غیرمالی آتی کمک می‌نماید. علاوه بر این، با توجه شرایط کنونی کشور و مورد توجه قرار گرفتن بازار سرمایه به‌عنوان یک بازار سودآور، نتایج یافته‌های این تحقیق می‌تواند اثرات مفیدی بر انتقال اثربخش اطلاعات به سرمایه‌گذاران و نیز افزایش اطمینان در تصمیم‌گیری سهامداران داشته باشد.

نهادی دارد. علاوه بر این، شرکت‌هایی که در بخش خدمات و امور مالی فعالیت می‌کنند، در مقایسه با شرکت‌های تولیدی، بیشتر اطلاعات آینده‌نگر را افشا می‌کنند. ساختار مالکیت و عملکرد مالی عوامل مؤثر بر افشای اطلاعات آینده‌نگر مالی هستند.

هاموند و اسلوکام (۱۹۹۶) در تحقیق خود به «بررسی تأثیر عملکرد مالی پیشین شرکت بر شهرت آینده آن» پرداختند؛ و در این تحقیق شهرت شرکت را که از طریق لیست تحسین‌برانگیزترین شرکت‌های مجله فورچون سنجیده و مشخص شد که نتیجه حاصل برای مدیران آن است که آن‌ها می‌توانند از طریق کاهش ریسک مالی و کنترل هزینه‌ها بر شهرت آینده‌ی شرکت تأثیر بگذارند.

حمیدیان و همکاران (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و افشای اطلاعات آتی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران» انجام داده‌اند. هدف از این تحقیق بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و افشای اطلاعات آتی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نتایج حاصل نشان داد که حاکمیت شرکتی باکیفیت افشای سال بعد رابطه معنی‌دار و مثبتی، وجود دارد.

خدای پور، باقری و مسعود زاده (۱۳۹۵) تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر میزان افشا اطلاعات بر عملکرد آتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران» انجام داده‌اند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر استراتژی مدیریت برداشت بر عملکرد آتی شرکت‌ها است. نتایج نشان‌دهنده این است که بین افشا اختیاری با عملکرد آتی شرکت‌ها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

خدای پور و جانتنی (۱۳۹۵) تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر سطح افشای اطلاعات آتی» انجام داده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، بین اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره، درصد مالکیت سهامداران نهادی و سطح افشای اطلاعات آتی شرکت‌ها رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج رابطه معنی‌داری بین درصد مالکیت مدیریتی، درصد مالکیت سهامداران عمده و سطح افشای اطلاعات آتی شرکت‌ها نشان نداد.

سدیدی، بدیعی و نبوی (۱۳۹۴) در تحقیق خود به بررسی عوامل مؤثر بر سطح افشا اطلاعات آتی در گزارش‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین متغیرهای اندازه شرکت، نسبت بدهی، اندازه موسسه حسابرسی و سودآوری با سطح افشا اطلاعات آتی حسابداری رابطه

معنی‌دار با سطح افشای اطلاعات آینده‌نگر دارد که از بین آن‌ها اهرم مالی دارای بیشترین اثر است؛ و همچنین از بین معیارهای سودآوری، نقدینگی شرکت دارای اثر کمی بر میزان افشای اطلاعات آینده‌نگر دارد.

براوو (۲۰۱۶) تحقیقی با عنوان «افشای آینده‌نگر و شهرت شرکت به‌عنوان مکانیسمی برای کاهش نوسان سهام» انجام داده است. نتایج نشان می‌دهد که اطلاعات مالی آینده‌نگر، تأثیرات قابل‌توجهی در بازارهای سرمایه دارد. نتایج نشان می‌دهد که اطلاعات آینده‌نگر توسط شرکت‌هایی که دارای شهرت بالاتری هستند، تأثیر بیشتری بر نوسانات سهام دارد. این اولین مطالعه‌ای است که نشان می‌دهد که شهرت شرکت‌ها تأثیرات اطلاعات آینده‌نگر را در بازارهای سرمایه کاهش می‌دهد. علاوه بر آن، سطح اطلاعات افشاشده، تفسیر و اثربخشی اطلاعات آینده‌نگر بستگی به اعتبار یک شرکت دارد.

لو (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «حاکمیت شرکتی و افشای اطلاعات آینده‌نگر: شواهدی از چین» نتایج نشان می‌دهد که پیاده‌سازی مأموریت‌های نظارت و کنترل خاص، مانند تخصص مالی کمیته‌های حسابرسی و مدیران مستقل در هیئت‌مدیره، می‌تواند میزان افشای اطلاعات آینده‌نگر را بهبود بخشد. با این حال، اندازه هیئت نظارت و جداسازی نقش مدیرعامل و رئیس هیئت‌مدیره، کمک خوبی در توضیح هرگونه بهبود در افشای اطلاعات آینده‌نگر است. در مقابل، ساختار مالکیت در تعیین سیاست‌های افشای اطلاعات آینده‌نگر نقش اساسی ایفا می‌کند. در واقع، شرکت‌های ذکرشده با سطوح بالایی از مالکیت خارجی و لایه‌های هرم کمتری در ساختار مالکیت آن، اطلاعات بیشتری را افشا می‌کنند.

مدنی و پانکاج (۲۰۰۹) تحقیقی با عنوان «عوامل تعیین‌کننده اطلاعات آینده‌نگر در مدیریت تفسیر: شواهد از شرکت‌های ثبت‌شده در ایتالیا» انجام داد. این مطالعه تأیید می‌کند که این شرکت‌ها تمایلی به ارائه اطلاعات آینده‌نگر ندارند. نتایج نشان می‌دهد که سودآوری ارتباط معناداری با سطح افشای اطلاعات آینده‌نگر دارد. برعکس، اندازه شرکت و اهرم موجود رابطه ضعیفی با سطح افشای اطلاعات آینده‌نگر دارد.

سلیک و همکاران (۲۰۰۶) در تحقیقی با عنوان «افشای اطلاعات آینده‌نگر: شواهدی از بازار بورس استانبول» انجام دادند. هدف آن تعیین عوامل مؤثر بر شرکت‌های ذکرشده به افشای اطلاعات آینده‌نگر بود. محققان دریافتند که افشای کلی اطلاعات آینده‌نگر رابطه مثبتی با اندازه و پیشنهاد‌های خارجی دارد و رابطه‌ای منفی با متغیرهای مالکیت مرتبط با ساختار، سودآوری، سطح سرمایه‌گذاری خارجی و نسبت سرمایه‌گذاران

به طوری که محقق به دنبال توسعه نظری و مفهومی است (جلالی، ۱۳۹۱-۳۱۴). تعداد مصاحبه (حجم نمونه) در این روش پژوهش تابع عدد خاصی نبوده و گردآوری داده‌ها تا زمان تحقق اشباع نظری ادامه پیدا کرده است. با در نظر گرفتن مفهوم اشباع نظری، در بخش کیفی پژوهش تعداد ۳۰ مصاحبه با مشارکت‌کنندگان انجام شده است. جامعه آماری در تحقیق حاضر از متخصصان و فعالان حوزه بازار سرمایه و مالی بر اساس جدول شماره ۱ انتخاب شدند.

جدول ۱: ویژگی مشارکت‌کنندگان در تحقیق

تخصصیات	تعداد	سمت / موقعیت شغلی	
		کارشناسی ارشد	دکتری
مدیر/ عضو جامعه حسابداران رسمی	2	0	2
تحلیل‌گران فعال در بازار سرمایه	5	2	3
کارگزاران فعال در بازار سرمایه	8	4	4
مدیر/ عضو سازمان بورس اوراق بهادار	3	2	1
مدیران رده عالی و میانی شرکت‌های حسابرسی	6	3	3
مدیران مالی شرکت‌ها و مؤسسات	6	2	4
جمع	30	13	17

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در رویکرد سیستماتیک در نظریه داده بنیاد استراوس و کوربین (۱۹۹۰-۱۲) جهت انجام پژوهش‌های داده بنیاد، سه تکنیک کدگذاری مشتمل بر کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، معرفی نمودند که در این پژوهش در تحلیل داده‌ها از روش استقرایی و روش مرحله‌ای و تکنیک تحلیلی استراوس و کوربین مورداستفاده قرار گرفت؛ متون مصاحبه و ادبیات تحقیق به عناصر دارای پیام در داخل عبارت یا پاراگراف‌ها و در نهایت تلاش شد تا کدهای باز استخراج شوند. تعداد ۲۶۶ مفهوم به دست آمد که با طبقه‌بندی این مفاهیم ۴۳ مقوله فرعی و در مرحله کدگذاری محوری، تعداد ۱۳ مقوله اصلی طبقه‌بندی شدند و در نهایت در مرحله کدگذاری پیشرفته مقوله‌های آشکار شده در قالب ابعاد ۶ گانه مدل پارادایمی، با روابطی که بین آن‌ها وجود دارد در الگو جای گرفتند. برای پاسخگویی به سؤال پژوهش، داده‌های جمع‌آوری شده از ادبیات تحقیق و متون مصاحبه بر اساس روند نظریه بنیادی به شرح زیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

کدگذاری باز: فرایند تحلیل و استخراج مفاهیم از داده‌های خام و توسعه و مقایسه مداوم آن‌ها جهت کشف

معناداری وجود دارد و بین متغیرهای تمرکز مالکیت و سن شرکت با سطح افشا اطلاعات آتی حسابداری رابطه معناداری وجود ندارد.

سؤال پژوهش

در پژوهش‌های کیفی که هدف کشف و کاوش درباره وضعیت یک متغیر است، فرضیه ضروری نیست و با توجه به بیان مسئله و با توجه به هدف اصلی این پژوهش، طراحی و تبیین الگوی افشای گزارشگری آینده‌نگر جهت پیش‌بینی وضعیت آتی شرکت است، پرسش اساسی پژوهش حاضر عبارت است از:

الگوی کیفی افشای گزارشگری آینده‌نگر دارای چه عوامل و ملاک‌هایی در ایران است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کیفی بوده و از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری، از رویکرد مبتنی بر داده بنیاد استفاده شده است. روش پژوهش فوق را می‌توان به عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن بر اساس داده‌های واقعی و از طریق روش علمی نظریه‌های جدید تدوین شود. علت استفاده از روش داده بنیاد این است که مستقیماً از داده‌هایی استخراج شده که در جریان پژوهش و به صورت منظم گردآمده و مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. در این روش پژوهشگر کار را با نظریه‌ای که از قبل در ذهن دارد شروع نمی‌کند. بلکه کار را در عرصه‌ی واقعیت آغاز نموده و می‌گذارد تا نظریه از درون داده‌هایی که گرد می‌آورد پدیدار شود استراوس و کوربین (۱۹۹۰-۶). همچنین از بین رویکردهای نظریه بنیادی، جهت انجام این پژوهش از رویکرد سیستماتیک استراوس و کوربین استفاده شده است. رویکرد سیستماتیک رویکردی ساختار یافته‌تر است (حنیفر و سلیمی، ۱۳۹۷-۲۱۲) و برای مطالعه‌ی فرایندها از جمله افشای اطلاعات آینده‌نگر روشی مناسب‌تر است.

جهت گردآوری داده‌ها از دو ابزار بررسی ادبیات مربوطه و پس از آن انجام مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شده است. همچنین در این پژوهش از روش نمونه‌گیری نظری استفاده شده است. نمونه‌گیری نظری به مجموعه فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که هدف آن یافتن پاسخ به سؤالاتی است که در طول پژوهش خود را نشان می‌دهد و از مهم‌ترین گام‌های این فرایند یافتن افراد و تعیین مکان مصاحبه است. در این روش، نمونه‌گیری بر مبنای مفاهیم حاصل از داده‌ها انجام می‌شود،

شیوه‌هایی مبادرت می‌کنند؟ و چه تدابیر و ترفندها و شگردهایی به اقتضای زمینه‌ها و شرایطی که در آن قرار دارند در پیش می‌گیرند؟ اشاره دارد.

آثار و نتایج (پیامدها): مجموع موجبات علی و راهبردهای اتخاذشده به چه آثار و نتایجی منتهی می‌شود.

روابط بین مقوله‌های شکل‌گرفته در داده‌ها نشان می‌دهد که الگوی شکل‌گرفته با مدل پارادایمی استراوس و کوربین (۱۹۹۰) تطابق دارد به‌عبارت‌دیگر پدیده محوری متأثر از شرایط علی بوده و خود بر راهبردها متأثر است و شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر نیز بر راهبردها مؤثر است و پیامدها را شکل می‌دهند.

کدگذاری انتخابی: سومین مرحله از تحلیل نظریه زمینه‌ای کدگذاری انتخابی است. در این مرحله هدف یکپارچه‌سازی و کنار هم قرار دادن مقوله‌های محوری با سایر مقوله‌ها است؛ و هدف آن شرحی انتزاعی برای فرایند مطالعه شده در پژوهش ارائه می‌دهد. در این تحقیق نیز پس از کدگذاری انتخابی، الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر تدوین گردید که متعاقباً به‌صورت نموداری و تشریحی ارائه خواهد شد. بنا به نظر (دانایی فر و همکاران، ۱۳۹۶-۱۱۳) یک نظریه داده بنیاد را می‌توان به‌صورت نمودار و به شکل تلویحی ارائه کرد.

شرایط علی مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

شرایط زمینه‌ای مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

شرایط مداخله‌گر مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

پدیده محوری مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

راهبردهای مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

پیامدهای مربوط به یک الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر در ایران کدامند؟

ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها است. در این مرحله از پژوهش، نظریه‌پرداز داده بنیاد، متون مقالات و مصاحبه و مشاهدات خود را از روش تحلیل محتوا سطر به سطر و عبارت به عبارت را بررسی و مفاهیم اولیه در خصوص پدیده مورد مطالعه را استخراج شد؛ و سپس بر اساس مشابهت‌ها و ارتباط مفهومی و خصوصیات مشترک و تفاوت‌هایشان مورد بررسی قرار گرفت؛ و درنهایت، این مفاهیم بر اساس تشابه طبقه‌بندی شده و مقولات (طبقه‌ای از مفاهیم) مشخص شدند. نتیجه حاصل از کدگذاری باز مجموعه‌ای از مقوله‌ها ایجادشده از داده‌هاست (حنیفر و سلیمی، ۱۳۹۷-۲۱۵).

کدگذاری محوری: مرحله ثانویه از روش پژوهش زمینه بنیاد است، در این مرحله مقوله‌های حاصل از کدگذاری باز داده‌ها با یکدیگر مرتبط می‌شوند. در کدگذاری محوری پیوند بین مقوله‌های و مقوله‌های اصلی در سطح ویژگی و ابعاد است (استراوس و کوربین، ۱۹۹۰-۱۳). این کدگذاری به این دلیل محوری نامیده می‌شود که کدگذاری حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد. به‌عبارت‌دیگر، نظریه‌پرداز داده بنیاد، یک مقوله کدگذاری باز را انتخاب کرده و آن را در مرکز فرایندی که در حال بررسی آن است (به‌عنوان پدیده مرکزی) قرار داده و سپس دیگر مقوله‌ها را به آن ربط می‌دهد این مقوله‌ها به شرح زیر بیان و در ادامه تحقیق در قالب یک الگوی پارادایمی انجام می‌شود تا روابط بین آن‌ها تعیین شود:

مقوله‌ی اصلی و محوری: پدیده‌ای مرکزی که در موقعیت و زمینه اکتشاف می‌شود و اساس و محور فرایند است و مقوله‌ای که به‌عنوان مقوله اصلی انتخاب می‌شود باید به‌اندازه کافی انتزاعی بوده و بتوان سایر مقولات اصلی را به آن متصل کرد که در این پژوهش افشای اطلاعات آینده‌نگر است.

شرایط علی: مقوله‌هایی (شرایطی) که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و به گسترش پدیده مورد نظر منجر می‌شود.

زمینه (محیط): شرایط ویژه‌ای که راهبردها و فرایندها را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به عبارتی، محل حوادث یا وقایع مرتبط با پدیده در طول یک بعد است که در آن کنش متقابل برای کنترل، اداره و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد.

شرایط واسطه‌ای و مداخله‌ای: شرایط کلی که چگونگی فرایندها و راهبرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ که آن‌ها را محدود یا تشدید می‌کنند.

راهبردها: اقدامات یا تعامل‌های ویژه‌ای که از پدیده‌ی اصلی حاصل می‌شود. کنشگران بر اثر روابط علی دست به چه راهبردهای افشا و تاکتیک‌هایی می‌زنند؟ به چه اعمال و

جدول ۲: کدهای باز و مقوله‌های مربوط به شرایط علی

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	شرایط علی
زنجیره تأمین اطلاعات، سازگاری اهداف و استانداردها، اندازه شرکت، عمر شرکت، نو پا بودن شرکت، اهرم شرکت، میزان سودآوری، میزان نقدینگی شرکت، محدودیت مالی، فرهنگ سازمانی، حدود مسئولیت اجتماعی شرکت	ویژگی‌های سازمان	ساختار سازمانی	
دوگانگی وظایف مدیرعامل، جنسیت هیأت مدیره، دانش و تجربه هیأت مدیره، اثر تغییرات هیأت مدیره	ویژگی هیأت مدیره		
مالکیت نهادی و دولتی، ساختار سازمانی، عناصر حاکمیت شرکتی، ساختار مالکیت	ساختار مالکیت شرکت	ویژگی سطح تجاری شرکت	
سطح پیچیدگی تجاری شرکت، ساختار مالی و ساختار عملیات، بررسی بودن شرکت، فرصت رشد شرکت، نوسانات تجاری	سطح تجاری شرکت		

جدول ۳: کدهای باز و مقوله‌های مربوط به شرایط زمینه‌ای

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	شرایط زمینه‌ای
الزامات از طرف هیئت مدیره جهت اجرا و کنترل، ویژگی‌های نظارتی مدیریت، الزامات از طرف مدیرعامل جهت کیفیت اطلاعات، ایجاد اهرم‌های نظارتی از سوی سازمان، تعیین سطح میزان افشای اطلاعات از جانب مدیران، سهیم بودن کلیه افراد ذینفع در تهیه اطلاعات	نظارت و کنترل در سطح سازمان	نظارت و کنترل	
افزایش افشای اجباری برای شکل‌گیری الگو، جریمه‌های قانونی در صورت وجود تخلف، ایجاد راهکارهای قانونی برای افشای اطلاعات، وضع قوانین برای اجرای الگو، قوانین و مقررات دولتی، سیاسی، بررسی نتایج ادعای شرکت در افشای اطلاعات	نظارت و کنترل در سطح مراجع قانونی		
نظارت دوره‌ای بورس و نهاد ناظر بورس، بررسی‌های مراجع قانونی بر کیفیت اطلاعات	تدوین الزامات از سوی سازمان بورس	الزامات قانونی و نیاز بازار	
وضع چارچوب و الزامات قانونی از طریق استانداردها، هماهنگ سازی استانداردهای حسابرسی و حسابداری، اصلاً و تدوین استانداردهای حسابداری	تدوین استاندارد حسابداری		
اعمال فشار از سوی سرمایه‌گذاران بازار سرمایه، فشارهای رسانه‌ای، شناخت عمیق نیاز ذی‌نفعان، تقاضامحور بودن اطلاعات، مطالبه‌گری سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل، اهمیت اطلاعات آینده‌نگر برای سرمایه‌گذاران، قدرت ذینفعان و تحلیل‌گران بازار	نیاز اطلاعاتی سرمایه‌گذاران		

جدول ۴: کدهای باز و مقوله‌های مربوط به شرایط مداخله‌گر

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	شرایط مداخله‌گر
رقبای صنعت، حفظ مزیت رقابتی، حفظ بقا، رقبای بزرگ و کوچک	مزیت رقابتی	شرایط محیطی	
دیدگاه رقبا، شدت رقابت، تعداد و میزان رقبا، نوع صنعت، شهرت شرکت‌های بزرگ و سودآور	شهرت شرکت در صنعت		
جایگاه شرکت در بورس اوراق بهادار، میزان ریسک سیستماتیک شرکت، توسعه بازار سرمایه	جایگاه شرکت در بازار سرمایه		
بحران‌های مالی و شرایط رکود و تورم اقتصادی، نوسانات سیاسی و اقتصادی، شرط ثبات متغیرهای کلان اقتصاد، شرایط اقتصادی و سیاسی، اقتصاد بسته و دولتی و فاسد مانع اجرای الگو، دیدگاه‌های محدود در زمینه اقتصادی	ساختارهای اقتصادی	محدودیت	
عدم جامعیت و کفایت در افشای اطلاعات، ناکارآمدی سیستم گزارشگری سنتی، تصحیح اطلاعات غلط گذشته، ارائه خصوصی اطلاعات، استفاده شخصی مدیریت و کارکنان از اطلاعات، افشای داوطلبانه اطلاعات آتی جهت اثربخشی، تن (نوع) افشای مثبت و منفی اطلاعات، اطلاعات افشاشده‌ی قابل اثبات و غیرقابل اثبات	محدودیت‌های اطلاعاتی		
شرط نگرش مدیریت و هیأت مدیره، سوگیری مدیران و هیأت مدیره در ارائه اطلاعات، عدم توانایی مدیر عامل، تمایل به افشای منافع اجتماعی و رفاهی کارکنان	محدودیت‌های سازمانی		

اقدامات صورت گرفته برای آموزش کارکنان، جزئیات اطلاعات کارمندان به کار گرفته شده، سنجش سطح رضایت و سلامت و ایمنی کارکنان، تعیین بهره‌وری کارکنان و بهبود کیفیت سرمایه فکری، میزان رضایت شغلی، احساس تعلق به شغل و وظایف در حرفه حسابداری، داشتن رفتار حرفه‌ای، توانایی اتخاذ تصمیم در حیطه وظایف، نیاز مشارکت همه‌جانبه کارکنان در تهیه اطلاعات، مشارکت و فرهنگ سازمانی، نیاز به مهارت کارکنان، نیاز به آموزش کارکنان، اختیار عمل تهیه‌کنندگان و افشاکنندگان اطلاعات، عدم آموزش و تمایل کارکنان مؤثر بر الگو	محدودیت مهارت کارکنان		

جدول ۵: کدهای باز و مقوله‌های مربوط پدیده محوری

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	
سیاست‌های تجزیه و تحلیل جایگاه آتی شرکت در صنعت	تجزیه و تحلیل بازار و رقبا، شهرت سایر رقبا، تعداد سایر رقبا، تأثیر خطرات و فرصت‌های صنعت، سیاست‌های تجاری شرکت در صنعت بحث کیفی در مورد طرح‌ها برای افزایش سهم بازار، سهم فروش شرکت نسبت به سطح صنعت از محصول، مقایسه فعالیت‌های تولیدی شرکت با رقبا	پیش‌بینی کلیدی مدیرعامل	مقوله محوری
بحث کیفی در مورد جریان نقدی سال مالی آینده، بحث کمی در مورد هدف فروش سال آینده شرکت، بحث کیفی در مورد رسیدن به هدف فروش آینده شرکت، دلایل تغییرات سودآوری و نقدینگی و برنامه‌ها، ارائه نمودار و تحلیل روند تغییرات سود و قیمت سهام، اطلاعات درباره ارزش دفتری و جریان نقدی سهام، درجه کیفیت افشا و نقد شوندگی، تجزیه و تحلیل سیاست‌ها و استراتژی شرکت، پیش‌بینی وضعیت تداوم شرکت و عمر شرکت، تجزیه و تحلیل مدیریت از وضعیت آتی شرکت، تحلیل مختصر از وضعیت کلی شرکت	تجزیه و تحلیل از وضعیت مالی آتی شرکت		
استراتژی تجاری شرکت، طرح‌های کسب و کار جهت رسیدن به اهداف سودآوری، برنامه‌ها جهت رسیدن به اهداف افزایش سهم بازار، پروژه‌های برنامه‌ریزی شده درباره فرصت‌ها در آینده، طرح‌های آران دی شرکت، برنامه‌های آتی در مورد سرمایه	تشریح کلیه طرح‌های کسب و کار آتی	سیاست‌ها و استراتژی شرکت	مقوله محوری
چالش‌های آینده شرکت در زمینه صنعت، سرمایه‌گذاری و سیاسی، تأثیر خطرات و فرصت‌های تجاری و سیاسی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت در آینده، احتمال طرح دعاوی حقوقی علیه شرکت در آینده، بحث کمی در مورد هر گونه خطرات سیاسی، بحث کیفی در مورد تأثیرات خطرات سیاسی، بحث کمی در مورد هر گونه خطرات مالی، بحث کیفی در مورد تأثیرات خطرات مالی، بحث کمی درباره خطرات صنعت یا بازار، بحث کیفی در مورد تأثیر خطرات صنعت و بازار، اطلاعات سرمایه فکری و نحوه توسعه آن در آینده، برنامه‌ها جهت افزایش پاسخگویی اجتماعی	فرصت‌ها و چالش‌های شرکت		
برنامه‌های آتی فروش، اطلاعات درباره محصول و نحوه گسترش صادرات سنجش رضایت مشتری، خدمات پس از فروش، هزینه‌های تضمین محصولات، اطلاعات مشتری، سهم شرکت از بازار نسبت به رقبا، فعالیت صورت گرفته در رابطه با مشتریان، اطلاعات بازار محصولات، برنامه‌های بازاریابی و ابزارهای توسعه آن	برنامه‌های آتی فروش محصولات	اطلاعات آتی مالی و غیرمالی	مقوله محوری
طرح‌های آتی توسعه کمی و کیفی محصولات، تشریح به‌کارگیری فناوری‌های جدید جهت تولید، برنامه‌های آتی حوزه فناوری، برنامه‌ها جهت نوآوری در محصولات، روند تغییرات فناوری و تجهیزات شرکت و تکنولوژی	تشریح فرایندهای تغییرات تکنولوژی جهت بهبود محصولات		
اقدامات انجام شده برای کاهش زمان تولید، تعیین فعالیت‌های فاقد و دارای ارزش افزوده، توضیحات مربوط به بهبود و کنترل کیفیت محصولات، تشریح برنامه‌های آتی جهت کاهش ضایعات، اقدامات واحد تحقیق و توسعه و واحدهای آزمایشگاهی، برنامه‌های بهبود تأمین‌کنندگان مواد و مصرف مواد، پروژه بهینه‌سازی محصولات، اطلاعات غیرمالی درباره هزینه تحقیق و توسعه، ارائه جزئیات پروژه‌های در حال پیشرفت و تکمیل شده	تشریح فعالیت‌های تولیدی محصولات		
اطلاعات جریان نقدی سال‌های آتی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری آتی، روند تغییرات ریالی و مقداری فروش، برنامه‌های آتی برای بهبود عملکرد و افزایش سودآوری، برنامه‌های آتی حوزه مالی و بازار، برنامه‌های فروش کمی محصولات، ارائه کلیه نسبت‌های مالی، رشد سود شرکت (ثئوری علامت‌دهی) اهرم مالی و نقدینگی، تجزیه و تحلیل ریسک شرکت، ریسک بازار شرکت، اندازه شرکت، اطلاعات سهام و عملکرد مالی شرکت، ترکیبات سرمایه و نوع تأمین مالی، کسب سودآوری شرکت، بازده سهام فعلی، سطح سرمایه‌گذاری	تجزیه و تحلیل اطلاعات صورت‌های مالی		

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	مقوله
خارجی و داخلی، ارزش بازار شرکت، تغییرات مثبت و منفی و ثابت سودآوری، پیش‌بینی بازار، ریسک کسب و کار، وضعیت نقد شوندگی سهام، مقایسه عملکرد واقعی شرکت در طول دو سال، نمودار رشد اقتصادی شرکت و فروش			
تعداد سهام نگهداری شده توسط هیأت مدیره و مدیران، فهرست اعضای هیأت مدیره و مدیران مختلف اجرایی، حق‌الزحمه و پاداش هیأت مدیره و مدیرعامل، اطلاعات درباره کمیته‌های تخصصی و شرح وظایف	ارائه جزئیات ساختار سرمایه هیأت مدیره	اطلاعات مدیریت و سهامداران	
افشای ساختار مالکیت و ویژگی‌های راهبری شرکت، اطلاعات سرمایه گذاران نهادی و سایر سرمایه گذاران، ارائه ترکیب سهامداران و ماهیت آن‌ها	ارائه اطلاعات جزئیات سرمایه گذاران		

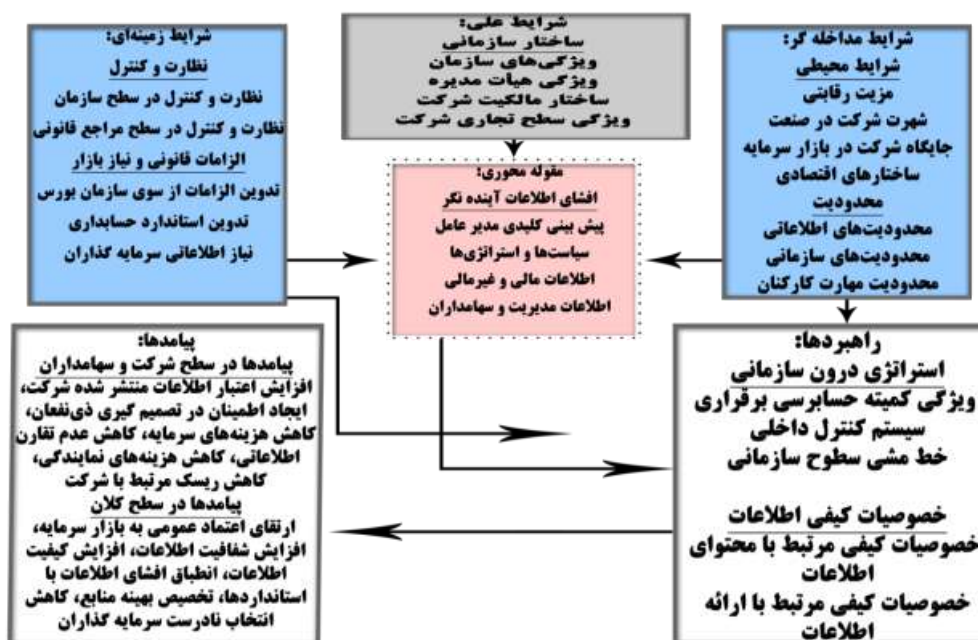
جدول ۶: کدهای باز و مقوله‌های مربوط راهبردها

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	شرایط راهبردی
اثربخشی و کیفیت کمیته حسابرسی، وجود کمیته حسابرسی مستقل، اندازه موسسه حسابرسی، شهرت و اعتبار موسسه حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، افشای گزارش حسابرس مستقل، مستقل بودن حسابرس	ویژگی کمیته حسابرسی	استراتژی درون سازمانی	
کیفیت کنترل داخلی، میزان اثربخشی و کارایی سیستم کنترل داخلی، اندازه و میزان کنترل داخلی، اجرای کنترل داخلی در سطوح رده‌بالای سازمان	برقراری سیستم کنترل داخلی		
تمایل به افشای هزینه‌های سازمان، افشای متعصبانه اطلاعات، تمایل مدیران به افشای اطلاعات، اعتماد بیش‌ازحد مدیریت و بیش اطمینانی وی، نقش مدیران مختلف در تهیه اطلاعات باکیفیت، پرهیز مدیران از سوگیری برای تهیه اطلاعات، توانایی و عدم سوگیری مدیران اجرایی، قدرت مدیر عامل در افشا، نیاز مدیریت به دانش مالی و مدیریت استراتژیک، تقلب مدیران، رعایت آیین رفتار حرفه‌ای در همه سطوح موسسه، تمرکز بر منافع ذی‌نفعان، ارائه خدمات باکیفیت، عدم سوگیری هیأت مدیره در ارائه اطلاعات، عدم توجه به منافع شخصی، اهمیت وجود کمیته تخصصی افشای اطلاعات	خط‌مشی سطوح سازمانی		
علمی بودن الگو، مربوط بودن اطلاعات، ابزار مناسب و دقت کافی و روند صحیح، مرتبط بودن، جامعیت، اختصار و انسجام اطلاعات، سطح اهمیت اطلاعات، کیفیت گزارشگری مالی، صداقت و رعایت انصاف، قابلیت اتکای اطلاعات، اهمیت محتوای اطلاعات نسبت به شکل اطلاعات، آینده محوری الگو، اقتصادی بودن افشا، ارائه اطلاعات برای بازه زمانی ۳ تا ۵ سال، سودمحور بودن الگو برای ذینفعان، واقعیت اطلاعات، منافع و مضرات هم‌زمان برای افشای اطلاعات، شرط برقراری منفعت و هزینه ارائه اطلاعات	خصوصیات کیفی مرتبط با محتوای اطلاعات	خصوصیات کیفی اطلاعات	
جدی‌تر و مفصل‌تر، دارای شکل قانونی و از پیش تعیین‌شده، مبنای حقوقی داشتن الگو، دامنه شمولت اطلاعات، قابلیت مقایسه اطلاعات، قابل فهم بودن اطلاعات	خصوصیات کیفی مرتبط با ارائه اطلاعات		

جدول ۷: کدهای باز و مقوله‌های مربوط به پیامدها

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	پیامدها
افزایش اعتماد به تصمیم‌گیری با افزایش حجم اطلاعات، کارایی اطلاعات، صحت بیشتر اطلاعات، مؤثر بر جلوگیری مدیریت سود	افزایش اعتبار اطلاعات منتشرشده شرکت	پیامدها در سطح شرکت و سرمایه گذاران	
نتایج مقبول و باقابلیت اتکای بیشتر، اعتماد سرمایه گذاران به تصمیم، ایجاد ثبات در تصمیم‌گیری ذینفعان، قابلیت اتکای کمتر اما اطلاعات	ایجاد اطمینان در تصمیم‌گیری ذی‌نفعان		
کاهش هزینه سرمایه، مؤثر بر مخارج سرمایه‌ای	کاهش هزینه‌های سرمایه		
رفع عدم تقارن اطلاعاتی	کاهش عدم تقارن اطلاعاتی		
کاهش هزینه‌های نمایندگی	کاهش هزینه‌های نمایندگی		
نتیجه چشم‌انداز بهتر و کاهش ریسک، تحلیل دقیق‌تر شرکت، جذب نقدینگی، افزایش بازدهی	کاهش ریسک مرتبط با شرکت		
ارتقای اعتماد عمومی به بازار سرمایه، تداوم میزان سرمایه گذاری در بازار سهام، اعتماد و اطمینان به اطلاعات آتی شرکت، کاهش خروج سرمایه گذاران از بازار، افزایش و اعتماد به تحلیل گران بازار سرمایه، پررنگ شدن نقش تحلیل گران حرفه‌ای، ثبات بازار در بازار سرمایه	ارتقای اعتماد عمومی به بازار سرمایه	پیامدهای کلان	

افزایش شفافیت اطلاعات	شفافیت اطلاعاتی، شفافیت در افشاء، شفافیت اطلاعاتی در سطح کلان، کمتر شدن سطح اطلاعات محرمانه
افزایش کیفیت اطلاعات	ارتقای کیفیت و اعتبار اطلاعات
انطباق افشای اطلاعات با استانداردها	انطباق افشای اطلاعات با استانداردها و الزامات
تخصیص بهینه منابع	تخصیص بهینه منابع
کاهش انتخاب نادرست سرمایه گذاران	افزایش سودآوری ناشی از انتخاب صحیح سهام

شکل ۱: مدل مفهومی افشای اطلاعات آینده‌نگر

بر آن متغیرهای استخراج‌شده از مصاحبه‌ها و نتایج حاصل، به ۷ نفر از صاحب‌نظران حرفه (۴ نفر از اشخاصی که قبلاً با آن‌ها مصاحبه شده بود و ۳ نفر از صاحب‌نظرانی که قبلاً در مصاحبه شرکت نداشتند) ارائه و مورد پالایش قرار گرفت (مشاخی و همکاران، ۱۳۹۲-۱۱۹).

تشریح مدل افشای اطلاعات آینده‌نگر

هدف اصلی افشا اطلاعات آینده‌نگر، ارائه اطلاعات به ذینفعان درباره عملکرد آتی شرکت است. شفافیت و افشای بهتر این اطلاعات منجر می‌شود که استفاده‌کنندگان، وضعیت واحد تجاری در سال‌های آتی را پیش‌بینی نمایند. از این‌رو، افشای اطلاعات آتی نقش اساسی در تصمیم‌گیری‌های صحیح و آگاهانه گروه‌های مختلف به‌خصوص سرمایه‌گذاران دارد؛

اعتبار سنجی نظریه داده بنیاد

پژوهش کیفی با روش نظریه بنیادی نیازمند رعایت اصول و شیوه‌های خاصی است تا نتیجه کار از نظر اعتبار در سطح قابل قبولی باشد. در تحقیقات کیفی معیارهای مختلفی برای ارزیابی پژوهش‌های کیفی ارائه شده است. در این پژوهش پس از تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه به روش کدگذاری سه مرحله‌ای داده بنیاد، به‌منظور روایی و پایایی الگو و نتایج حاصل تحقیق از روش اجماع داده‌ها و کنترل اعضا همچنین کوربین و استراوس نیز ۱۰ شاخص مقبولیت را معرفی کرده‌اند که بر مبنای هر سه روش فوق پژوهش حاضر ارزیابی شد. در این راستا، در پژوهش حاضر پس از تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه و متون مقالات را به روش کدگذاری سه‌گانه به‌منظور اعتباربخشی به الگو تحقیق، ۱۰ گام مقبولیت را اجرا و علاوه

روبه‌رو کند. بر این اساس مدیران در افشای اطلاعات آتی محافظه‌کارانه برخورد می‌نمایند. مطالعات بسیاری از جمله کوکی و والسی (۱۹۹۰-۸۱) و کراس و همکاران (۲۰۱۷-۲۴۴) تلاش دارند تا بیان کنند که عوامل محیطی از جمله شرایط اقتصادی و سیاسی نیز بر افشای اطلاعات آتی شرکت‌ها مؤثر هستند؛ زیرا یکی از مواردی که باعث محدودیت و تضعیف پدیده محوری مورد مطالعه می‌شود وجود بحران‌های مالی و اقتصادی است. در اقتصاد بسته، وجود فساد مالی، شرایط تورم و رکود اقتصادی عرضه و تقاضای افشای اطلاعات، بخصوص اطلاعات آینده‌نگر را با چالش روبه‌رو می‌کند و الگوی افشای اطلاعات آتی به‌صورت کامل و باکیفیت توسط شرکت‌ها اجرا نمی‌شود. علاوه بر موارد ذکر شده، استرانگ و والکر (۱۹۸۷-۳۰) بیان می‌کنند که محدودیت‌های مختلفی همچون محدودیت‌های اطلاعاتی، سازمانی و نیز محدودیت‌های مرتبط با مدیران و مهارت کارکنان از جمله عواملی است که در سطح افشای اطلاعات آینده‌نگر نقش کلیدی را ایفا می‌کند. چراکه یکی از پیش‌فرض‌های بااهمیت در ارائه اطلاعات، نگرش مدیریت و عدم سوگیری وی است که می‌تواند باعث اختلال در ارائه اطلاعات آتی شود.

راهبردها تعیین‌کننده حیطه گزارشگری مالی و غیرمالی درباره وضعیت آینده شرکت می‌باشند؛ زیرا در عمل، در سطح افشای اطلاعات توسط شرکت‌ها تفاوت وجود دارد و تمام شرکت‌ها الزامات افشاء را به‌طور کامل رعایت نمی‌کنند. در این راستا می‌توان بیان کرد که از جمله عوامل مؤثر بر تصمیمات مدیران جهت افشای آتی، بررسی میزان منافع حاصل از افشا در مقایسه با هزینه‌های آن است، به‌طور کلی افشای شرکت‌ها یک موضوع هزینه‌بر است و مدیران زمانی که منافع آن بیشتری کسب نمایند، مایل به افشاء هستند (کوکی، ۱۹۹۲-۲۳۱). یکی از استراتژی‌های مؤثر جهت دستیابی به سطح مناسب افشای اطلاعات آینده‌نگر، استقرار سیستم کنترل داخلی اثربخش و اجرای آن در سطوح مختلف سازمان است. چراکه وجود انگیزه‌های مختلف جهت تحریف صورت‌های مالی توسط مدیران و کارکنان با بکارگیری استراتژی‌ها و راهبردهای حسابرسی مستقل و داخلی کاهش می‌یابد. با تحلیل متون نظری و مصاحبه‌های صورت گرفته، عواملی شامل، افزایش دانش و مهارت کارکنان، عدم سوگیری و رعایت آئین رفتار حرفه‌ای مدیران و کارکنان و همچنین شناخت عمیق نیاز ذینفعان باعث افزایش کیفیت و قابلیت اتکای بیشتر اطلاعات مالی و غیرمالی آتی شرکت می‌شود. همچنین بر اساس چارچوب نظری، خصوصیت کیفی اطلاعات فراهم‌کننده اطلاعات سودمند برای پیش‌بینی آینده شرکت است. به‌طور

بنابراین الگوی افشای اطلاعات آینده‌نگر، باعث ایجاد چارچوبی مؤثر نه تنها برای تهیه‌کنندگان اطلاعات آتی بلکه برای کلیه ذینفعان خواهد شد. یکی از عوامل مؤثر بر افشای اطلاعات آتی، عوامل سازمانی شرکت‌ها است که دربرگیرنده عواملی همچون ویژگی‌های سازمان، ویژگی هیئت‌مدیره، ساختار مالکیت شرکت، ویژگی سطح تجاری شرکت است. در تحقیقات مختلف از جمله تحقیق صورت گرفته توسط استریت و گری (۲۰۰۲-۵۲) بر این امر تأکید دارند که تفاوت در سطح پیروی از قوانین افشای اجباری، تحت تأثیر تعدادی از مشخصه‌های شرکتی مانند اندازه، سودآوری، نوع صنعت و غیره است. همچنین در تحقیقات زیادی تأثیر عوامل سازمانی بر افشای اطلاعات آینده‌نگر سنجیده شده است (موسلو و همکاران، ۲۰۱۵؛ لو، ۲۰۱۵؛ براو، ۲۰۱۶). همچنین هنیفا و کوکی (۲۰۰۲-۳۱۸) بیان نمودند که علاوه بر موارد فوق نوع صنعت، زمان ورود به بورس، پیچیدگی تجارت، سطح تنوع فعالیت‌های خارجی، اهرم، سهامداران اصلی، مالکیت خارجی، سرمایه‌گذاران سازمانی، در میزان افشای اطلاعات آتی مؤثر است.

بررسی‌های صورت گرفته بر اساس نظرات دریافتی خبرگان حاکی از آن است که هر یک از ذینفعان با توجه به انگیزه‌های مختلف، سطح اطلاعات متفاوتی را از شرکت طلب می‌کنند. از این‌رو، در صورت وجود پاسخ‌خواهی اثربخش از سوی ذینفعان، میزان کیفیت و شفافیت اطلاعات آتی از طرف شرکت افزایش پیدا می‌کند زیرا وجود نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان، منجر به اعمال فشار بر شرکت‌ها جهت افزایش سطح افشای اطلاعات آینده‌نگر می‌شود. همچنین، افشای اطلاعات طبق الزامات قانونی و اجباری باعث می‌شود که افشای اطلاعات در سطح گسترده‌تری صورت گرفته (لیوس، ۲۰۱۱-۱۵۳۸) و سرمایه‌گذاران مجبور به انعقاد قراردادهای خصوصی جهت خرید اطلاعات بااهمیت در تصمیم‌گیری نباشند. تئوری مقررات نیز در همین راستا بیان می‌کند که تدوین الزامات و سازوکارهای قانونی مانند یک اهرم فشار عمل نموده و شرکت‌ها جهت افشای اطلاعات خود بر اساس مجموعه‌ای یکپارچه از استانداردها و الزامات استفاده می‌نمایند زیرا واحدهای اقتصادی بدون نظارت و کنترل‌های خارج از سازمان و الزامات قانونی و حرفه‌ای تمایل به افشای کافی اطلاعات ندارند (کردستانی و ابراهیمی، ۱۳۹۲-۴۰).

مدیران شرکت‌ها در افشای اطلاعات آینده لازم است عواملی همچون حفظ مزیت رقابتی و جایگاه شرکت در صنعت و شهرت و شدت رقابت را مدنظر قرار دهند، زیرا افشای اطلاعات آتی منجر به آگاه ساختن رقبا از وضعیت آتی شرکت شده و ممکن است جایگاه و برنامه‌های آتی شرکت را با چالش

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر به تدوین الگوی افشای گزارشگری آینده‌نگر به‌عنوان ابزاری جهت پیش‌بینی وضعیت آتی شرکت‌ها پرداخته شده است. این الگو به‌صورت جامع، تأثیر انواع مختلف عوامل مؤثر بر افشای اطلاعات آینده‌نگر را بیان نموده و در نهایت کمک مؤثری بر میزان افشای گزارشگری آتی و همچنین کیفیت گزارشگری مالی و غیرمالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار می‌نماید و به‌صورت کلی، منجر به بهبود تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه خواهد شد. به عبارتی، افشای اطلاعات آینده‌نگر درباره عملیات، برنامه‌ها و استراتژی‌ها و نیز اهداف مالی و غیرمالی آتی شرکت و همچنین فرصت‌ها و خطرات مرتبط با برنامه‌ها، همگی در ارزیابی جریان‌های نقدی و ارزش آینده شرکت می‌تواند نقش مؤثری را ایفا کنند. بر اساس نظر محققان مختلف، اطلاعات گذشته مانند صورت‌های مالی سنتی برای پیش‌بینی و خطرات احتمالی کافی نیست و اطلاعات آینده نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری دارد.

نتایج این پژوهش برگرفته از بررسی مفاهیم برآمده از ادبیات تحقیق و مصاحبه‌ها است. بر این اساس، روابط بین مقوله‌های مفهومی اصلی در قالب جدول طبقه‌بندی افشای اطلاعات آینده‌نگر شکل گرفت؛ و در نهایت در مرحله کدگذاری انتخابی مقوله‌های تعیین‌شده در قالب ابعاد ۶ گانه مدل پارادایمی و نیز با روابطی که بین آن‌ها وجود دارد در الگو جای گرفتند؛ به عبارتی، یافته‌های به‌دست‌آمده شامل ۲۶۶ مفاهیم اولیه که در نهایت در الگویی متشکل از ابعاد ساختار سازمانی (۴)، شرایط محیطی (۴)، محدودیت (۳)، نظارت و کنترل (۲)، الزامات قانونی و نیاز بازار (۳)، استراتژی درون‌سازمانی (۲)، خصوصیت کیفی اطلاعات (۲)، پیامدها در سطح شرکت و سرمایه‌گذاران (۶)، پیامدها در سطح کلان (۶) تدوین گردید؛ و در نهایت، اعتبار نتایج به‌دست‌آمده از منظر خبرگان و اجماع داده‌ها و کنترل اعضا موردبررسی و تأیید قرار گرفت.

پژوهش‌های صورت گرفته در خارج از ایران، طبقه‌بندی افشای اطلاعات آینده‌نگر را به چهار طبقه اصلی را تأیید نموده و همچنین از اهمیت افشای تفسیر و تحلیل پیش‌بینی‌های مدیریت برای سرمایه‌گذاران سخن گفته و بیان کردند که درک برنامه‌های مدیریت برای سرمایه‌گذاران بسیار مهم است؛ زیرا مدیریت بهترین منبع اطلاعاتی است و شرکت را رهبری می‌کند و همچنین برنامه‌های وی یکی از شاخص‌های مهم از آینده شرکت است که درک مهمی از فرصت‌ها و ریسک‌هایی است که شرکت با آن مواجه است را ارائه می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر، اطلاعات درباره سیاست‌ها و نیز مفروضات

مثال، مربوط بودن یکی از ویژگی‌های خصوصیت کیفی اطلاعات است که باعث ایجاد تفاوت در تصمیم از طریق کمک به استفاده‌کنندگان در امر پیش‌بینی وضعیت آتی شرکت و تأیید سرمایه‌گذاری آن‌ها را به همراه دارد. بی‌طرفی نیز یکی از بااهمیت‌ترین خصوصیات در تهیه و گزارش اطلاعات کمی و کیفی درباره وضعیت آتی شرکت است. علاوه بر عوامل ذکرشده، شرکت‌ها در تهیه و افشای اطلاعات آینده‌نگر باید تلاش کنند که بین نیازهای اطلاعاتی گروه‌های مختلف استفاده‌کننده و سودمندی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی موازنه برقرار کنند.

به‌کارگیری راهبردهای ارائه‌شده توسط شرکت، در سطح موسسه و سطح کلان پیامدهایی را به همراه دارد. یکی از پیامدهای بااهمیت در رابطه با افشای اطلاعات آینده‌نگر هزینه‌های مرتبط با سرمایه شرکت است. از دیدگاه محققان، شرکت‌ها برای تأمین مالی در رقابت بوده و گزارشگری منصفانه منجر به کاهش هزینه‌های سرمایه شرکت می‌شود. از پیامدهای دیگر الگوی افشای آتی، عدم تقارن اطلاعاتی است، هیلی و پالیپو (۲۰۰۱-۴۰۶) بیان می‌کنند که بین شرکت و افراد خارج از شرکت عدم تقارن اطلاعاتی وجود دارد و افراد درون سازمان در مورد چشم‌اندازهای آتی شرکت بیشتر از افراد خارج از شرکت اطلاعات دارند در چنین شرایطی افراد خارج شرکت، با ارائه قیمت‌های پایین‌تر برای سهام از خود محافظت می‌کنند (آکرلوف، ۱۹۷۸-۴۸۹). همچنین یکی دیگر از نتایج بااهمیت در رابطه با پژوهش حاضر موضوع هزینه‌های نمایندگی است زیرا تفکیک مالکیت از مدیریت در شرکت‌های سهامی عام می‌تواند تعارضی بین رفاه سهامداران و مدیران ایجاد کند از این‌رو، تدوین دستورالعمل شفاف و مناسب در رابطه با افشای اطلاعات آتی از طرف هیئت‌مدیره، می‌تواند رفتار مدیران را کنترل و در نتیجه آن هزینه‌های نمایندگی کاهش یابد. در ادامه، نیز می‌توان به این امر اشاره کرد که افشای اطلاعات آتی و اضافی به سرمایه‌گذاران به این دلیل انجام می‌شود که در مورد جایگاه واحد تجاری اطلاع‌رسانی شده و همچنین عدم قطعیت در مورد زمان‌بندی و جریان نقدی مورد انتظار در آینده کاهش یابد (هیلی و پالیپو، ۲۰۰۱-۴۰۶) با توجه به نظر خبرگان یکی دیگر از پیامدهای مدل ارائه‌شده را می‌توان تلاش برای افزایش کیفیت اطلاعات را مطرح کرد (آکرلوف، ۱۹۷۸-۴۹۴). در نهایت، کلیه عوامل ذکرشده در مدل مفهومی باعث تغییرات در سطح افشای اطلاعات آتی در شرکت‌ها خواهد شد.

کلیدی درباره فرصت‌ها و خطراتی که شرکت با آن‌ها روبه‌رو است را شامل می‌شود. در برخی از پژوهش‌ها از عوامل مؤثر مانند دیدگاه و انگیزه مدیرعامل و توانایی کمیته تهیه افشای اطلاعات آینده‌نگر و ویژگی‌های ساختار شرکتی از جمله سودآوری، میزان نقدینگی، عملکرد شرکت، حسابرسان و اندازه و نوع صنعت بر افشای اطلاعات آینده‌نگر یاد شده (والکر و اسکالچر، ۲۰۱۱؛ علی یار و کلیک، ۲۰۱۲؛ لو، ۲۰۱۵؛ منساح و کامه، ۲۰۱۷؛ کلیک و کزی، ۲۰۱۸؛ موسی و المیر، ۲۰۱۸). همچنین در سایر پژوهش‌ها اثرات بحران‌های اقتصادی و وضعیت صنعت و میزان و شدت رقابت بر پدیده محوری تحقیق را مورد بررسی قرار دادند (کلیک و کزی، ۲۰۱۸؛ منساح و کامه، ۲۰۱۷؛ سلیک و همکاران، ۲۰۰۶؛ والکر، ۲۰۱۱؛ براو، ۲۰۱۶). در برخی تحقیقات موسی و المیر، ۲۰۱۸؛ لو، ۲۰۱۵؛ AICPA؛ ASB؛ سلیک و همکاران، ۲۰۰۶) بر وجود الزامات قانونی و نظارت حرفه‌ای نیز تأکید نموده‌اند.

با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌شود که نهادهای نظارتی بر کیفیت افشا گزارش‌های مالی و غیرمالی شرکت‌ها توجه ویژه‌ای نمایند و با ایجاد انگیزه‌هایی همچون تشویق مالیاتی، جایزه صادرات و اختصاص یارانه جهت واردات موارد اولیه و هزینه‌های انرژی و تغییر رتبه‌بندی شرکت‌ها در بازار سرمایه، آن‌ها را به افشای صادقانه و قابل‌اتکاتر محتوای صورت‌های مالی ترغیب نمایند. از طرف دیگر با تعیین دوره تصدی مدیرعامل تلاش کنند که با ارزیابی‌های دوره‌ای از عملکرد مدیران، هزینه‌های نمایندگی و عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش یابد تا قدمی محکم بر سر راه انگیزه‌های منفعت طلبانه مدیران برداشته شود. در نهایت پیشنهاد می‌شود، ارکان آموزشی بازار بورس با اتکا به جلسات مشاوره و برگزاری همایش‌های آموزشی اولاً فرهنگ مسئولانه شرکت‌ها و مدیران در قبال سهامداران و سرمایه‌گذاران را تا ترویج و ثانیاً تلاش نمایند تا ادراک مبتنی بر انگیزه‌های حرفه‌ای‌گرایی را در مدیران ایجاد نمایند تا بازار سرمایه به دلیل وجود بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران لطمه نخورد. در رابطه با پیامدهای افشای گزارشگری آینده‌نگر در پیش‌بینی وضعیت آتی شرکت، طبق الگوی به دست آمده مشخص گردید که کیفیت و شفافیت اطلاعات آتی ارائه شده توسط شرکت‌ها افزایش که این امر خود منجر به کاهش بی‌اطمینانی نسبت به بازار می‌شود و همچنین میزان تصمیم‌گیری نادرست سرمایه‌گذاران کاهش می‌یابد و حسابرسان نیز با حفظ استقلال و بی‌طرفی و انجام حسابرسی بر اساس اصول و رفتار حرفه‌ای میزان اعتماد استفاده‌کنندگان به صورت‌های مالی را افزایش دهند.

بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهادها آتی به شرح زیر است:
از جمله دستاورد مهم این پژوهش سنگ بنای تحقیقات در حوزه افشای اطلاعات آینده‌نگر است که منجر به گسترش ادبیات حوزه افشای اطلاعات آتی شده است و در این راستا جهت انجام تحقیقات آتی به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که میزان افشای اطلاعات آینده‌نگر و الگوهای معاملاتی را برای صنعت‌های مختلف، به صورت جداگانه محاسبه و آزمون کنند زیرا شاخص صنعت یکی از زیرمجموعه‌های بااهمیت ویژگی سازمانی بوده که در تهیه و میزان افشای اطلاعات آینده‌نگر توسط شرکت‌ها نقش مؤثری را ایفا می‌کند و به‌عنوان راهکاری مؤثر به سازمان بورس جهت افشای اطلاعات آینده‌نگر پیشنهاد گردد؛ و علاوه بر این، سایر ویژگی‌های سازمانی ارائه شده در مدل مفهومی پژوهش حاضر، نیز به‌عنوان عوامل مؤثر بر میزان و نوع افشای اطلاعات آینده‌نگر در نظر گرفته شود و نتیجه آن به سازمان بورس اوراق بهادار ارائه شده و شرکت‌ها را بر این اساس دسته‌بندی نموده و به‌عنوان سرگروه و راهنمای سایر شرکت‌ها معرفی نماید. همچنین پیشنهاد می‌شود در تحقیق‌های آتی اثرات مثبت و منفی الگوهای رفتاری سرمایه‌گذاران بر افشای اطلاعات آینده‌نگر بررسی گردد. از دیگر پیشنهادها ارزنده در این حوزه از تحقیق، اثر بحران‌های اقتصادی و سیاسی در کشور بر پدیده محوری تحقیق مورد بررسی و آزمون قرار گیرد.

محدودیت کلی در انجام پژوهش حاضر، عدم دسترسی به برخی از افراد خبره از جمله فعالان بازار سرمایه و مدیران موسسه‌های حسابرسی بوده، همچنین در پژوهش‌های کیفی امکان ورود نظرات فردی و تمایلات شخصی افراد در پاسخ به پرسش‌های پژوهش وجود دارد البته در پژوهش حاضر تلاش شده است که حد امکان بدون سوگیری عمل شود.

فهرست منابع

- * تفتیان اکرم و همکاران، (۱۳۹۵)، اثر تدوین استاندارد و مقررات گذاری بر سطح افشا و عملکرد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از سیستم معادلات هم‌زمان (ارائه مدلی جامع جهت اندازه‌گیری سطح افشا). فصل‌نامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، (۱۷)، ۲۵-۴۳.
- * جلالی رستم، (۱۳۹۱)، نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت، ۱ (۴): ۳۱۰-۳۲۰.
- * حمیدیان محسن، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و افشای اطلاعات آتی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده

- * Ahmed Hassanein, Khaled Hussainey, (2015). Is forward-looking financial disclosure really informative? Evidence from UK narrative statements, *International Review of Financial Analysis* 41 (2015) 52–61.
- * Akerlof G. A. (1978), The market for “lemons”: Quality uncertainty and the market mechanism. In *Uncertainty in economics* (pp. 235-251). Academic Press.
- * Ali Uyar, (2012), Merve Kilic, Influence of corporate attributes on forward-looking information disclosure in publicly traded Turkish corporations, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 62:244 – 252.
- * ASB. (2010). Management commentary, practice statement. London: International Accounting Standards Board.
- * Ben Kwame Agyei-Mensah, (2017), The relationship between corporate governance, corruption and forward-looking information disclosure: a comparative study, *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol.17 Issue: 2, pp.284-304.
- * Celik O. Ecer A. & Karabacak H. (2006), Disclosure of Forward Looking Information: Evidence From Listed Companies on Istanbul Stock Exchange. *Investment Management and Financial Innovations*, (3, Iss. 2), 197-216.
- * Cooke T. E, Wallace, R. O. (1990), Financial disclosure regulation and its environment: A review and further analysis. *Journal of Accounting and Public Policy*, 9(2), 79-110.
- * Cooke T. E. (1992). The impact of size, stock market listing and industry type on disclosure in the annual reports of Japanese listed corporations. *Accounting and business research*, 22(87), 229-237.
- * Corbin Juliet, Strauss, Anselm. (2008). *Basics of Qualitative research, techniques and procedures for developing Grounded theory*. 3th edition.
- * FASB (1993), *Operating and Financial Review*. London: The Accounting Standards Board.
- * FASB (1997), *Disclosure about Segments of an Enterprise and related information* New York.
- * FASB (2000), *Business Reporting Research Project*, New York, www.fasb.org).
- * Francisco B, (2016), Forward-looking disclosure and corporate reputation as mechanisms to reduce stock return volatility. *the Journal of Spanish Accounting Review*, (19)1, 122-131.
- * Hammond S. A, Slocum, J. W, (1996). The impact of prior firm financial performance on subsequent corporate reputation. *Journal of Business Ethics*, 15(2), 159-165.
- * Haniffa R. M. & Cooke, T. E. (2002). Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporations. *Abacus*, 38(3), 317-349.
- * Healy P. M, Palepu, K. G, (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of accounting and economics*, 31(1-3), 405-440.
- در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس پارادایم‌های نوین مدیریت و علوم رفتاری، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- * حنیفر حسین، مسلمی ناهید، (۱۳۹۷)، اصول و مبانی روش‌های پژوهش کیفی، انتشارات نگاه دانش، چاپ دوم.
- * خدای پور احمد، امین جانتینی، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر سطح افشای اطلاعات آتی، کنفرانس علمی مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بیمه، زنجان، شرکت طراحان پادنا.
- * خدای پور احمد، راسخ باقری مسعودزاده، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر میزان افشا اطلاعات بر عملکرد آتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس علمی مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بیمه، زنجان، شرکت طراحان پادنا.
- * دانایی فر حسن، الوانی سید مهدی، آذر عادل، (۱۳۹۶). روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع. انتشارات صفار، چاپ پنجم، ۱۳۹۶.
- * دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌ها ثبت‌شده نزد سازمان بورس (۱۳۸۴)، اصلاحیه ۱۳۹۶.
- * رحمانی علی، بشیری منش نازنین، (۱۳۹۵)، تدوین الگوی افشای اختیاری: ابزاری برای حسابداری مدیریت، فصل‌نامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۴۵-۲۷، (۱۹)۵.
- * سدیدی مهدی، بدیعی حسین، نبوی حمید، (۱۳۹۴)، بررسی عوامل مؤثر بر سطح افشا اطلاعات آتی در گزارش‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصل‌نامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۱۶، ۵۷-۶۷.
- * کردستانی غلامرضا، ابراهیمی ته‌مین، (۱۳۹۲)، بررسی رابطه‌ی بین کیفیت افشا و قیمت‌گذاری نادرست اقلام تعهدی و جریان نقدی. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۹، ۳۸-۵۳.
- * مشایخی بی‌تا و همکاران، (۱۳۹۲)، تدوین مدل کیفیت حسابرسی، بورس اوراق بهادار، (۲۳)۶، ۱۰۳-۱۳۷.
- * هفته‌نامه اطلاعات بورس. شماره ۲۳۱. صفحه ۲
- * یعقوب نژاد احمد، نعمت اله جوادی، (۱۳۸۸)، رابطه بین اندازه شرکتها و هزینه‌های سیاسی، مجله مطالعات مالی، شماره ۴، ۴۱-۶۱
- * A.I.C.P.A. (1970), Accounting Principles Board: Basic Concepts and Accounting Principles Underlying Financial Statements of Business Enterprises. American Institute of Certified Public Accountants 4.

- * Street D. L, Gray S. J. (2002). Factors influencing the extent of corporate compliance with International Accounting Standards: summary of a research monograph. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 11(1), 51-76.
- * Strong N, Walker M. (1987), *Information and capital markets*. Basil Blackwell.
- * XIN Jiayuan, (2015), *The determinants of forward-looking risk disclosure and its impacts on firms' risk and analyst forecast accuracy: Evidence from the UK*. A thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in Accounting & Finance Durham University Business School
- * Healy P.M, Hutton A, Palepu K.G, 1999. Stock performance and intermediation changes surrounding sustained increases in disclosure
- * Johnson M. F. Kasznik R, Nelson K. K, (2001). The impact of securities litigation reform on the disclosure of forward looking information by high technology firms. *Journal of Accounting Research*, 39(2), 297-327.
- * Lerchenmüller Julia, (2012), *Measurement, Determinants and Consequences of Forward-Looking Reporting Disclosure*, doctoral Dissertation, Otto Beisheim School of Management
- * Khalid Alkhatib, (2014), *The Determinants of Forward-Looking Information Disclosure Procedia - Social and Behavioral Sciences* 109:858 – 864
- * Kılıç M, Kuzey C. (2018). Determinants of forward-looking disclosures in integrated reporting. *Managerial Auditing Journal*.
- * Krause J, Sellhorn T, Ahmed K. (2017). Extreme uncertainty and forward-looking disclosure properties. *Abacus*, 53(2), 240-272.
- * Lewis G. (2011). Asymmetric information, adverse selection and online disclosure: The case of eBay motors. *American Economic Review*, 101(4), 1535-46.
- * Liu S. (2015). Corporate governance and forward-looking disclosure: evidence from China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 25, 16-30.
- * Madhani M Pankaj, (2009). Role of Voluntary Disclosure and Transparency In Financial Reporting. *The Accounting World*; 63-66.
- * Mousa G. A, Elamir E. A. (2018). Determinants of forward-looking disclosure: evidence from Bahraini capital market. *Afro-Asian Journal of Finance and Accounting*, 8(1), 1-19.
- * Mousa G. A, Elamir E. A. (2018). The relationship between corporate forward-looking disclosure and stock return volatility. *Problems and Perspectives in Management*, 16(3), 111-130.
- * Muslu V, et al. (2015). Forward-looking MD&A disclosures and the information environment. *Management Science*, 61(5), 931-948.
- * Papaj-Wlislocka E, Strojek-Filus M. (2019). Forward-Looking Information Disclosure as a Risk Factor in Accounting—The Case of Poland. In *Multiple perspectives in risk and risk management* (pp. 125-141). Springer, Cham.
- * Porter M E, Advantage C. (1985). Creating and sustaining superior performance. *Competitive advantage*, 167, 167-206.
- * Richard A. et al. (2020) *When are Firms Sued for Qualitative Disclosures? Implications of the Safe Harbor for Forward-Looking Statements*. *The Accounting Review*: January 2020, Vol. 95, No. 1, pp. 31-55
- * Sergio Beretta, Saverio Bozzolan, (2008), *Quality versus Quantity: The Case of Forward-Looking Disclosure* *Journal of Accounting, Auditing & Finance* 2008 23: 333.
- * Strauss Anselm L. Corbin Juliet (1990), *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*, Sage.